

4 Jor R 11/15 900

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pe ntru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fl., a doua óra
12 fl., a treia óra 10 fl.,
şi de fiesce care publi-
cationse timbru de 60 fl.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea **Unităţii**
în
Blaş.

Fóe bisericescă-politică.

Anul X.

Blaş 14 April 1900.

Numérul 15.

Săptemána patimilor.

(Al.) „Şi acolo L-aŭ rěstignit pe El.“

Cuvintele aceste în simplicitatea lor evangelică ne reamintesc sublimul act al Rěscumpărării. Aprópe două zeci de vécuri aŭ trecut de atunci. Suprafata pământului s'a schimbat atât de mult; cetăţi şi popóre s'aŭ prăbuşit din înălţimea mării în pulbere şi, în locul lor, altele s'aŭ ridicat la apogeul puterii. Generaţiuni după generaţiuni aŭ vădut lumina zilei şi s'aŭ reînscris érá-şi în pământul, din care erau luate...

Şi în faţa acestei schimbări şi nestatornicii a „lucurilor de mâni omeneşti,“ în butul trecătoarelor valuri ale vremii, tot mai strălucitoare, tot mai sfintă se ridică icóna blândului profet nazarinean. Invătăturile Lui reînscris faţa pământului, deşteptă la o nouă viaţă inimile impetrite, formând basa şi fundamentul civilisaţiunii. Şi cu cât civilisaţiunea voesce a se abate de la invătăturile Lui şi a-şi creş independentă drumul înainte, cu atât e silită mai mult a-şi recunoşce neputinţa şi a se reînscris, ca fiul cel rétăcit, la Tatăl adevăratei civilisaţiuni.

La acest isvor de lumină, gândirea noastră se însenină, inimile noastre se înduioşă, fiinţa noastră întregă se renaşce.

De aceea, biserica în dragostea ei pentru ómeni, ne pune în tot anul

înaintea ochilor dumnezeesca tragedie de pe muntele Golgothei, pentru ca mintea noastră întunecată de spiritul vremii, să afle érá-şi isvorul dátator de lumină, pentru ca inima noastră sfăşiată de patimi, să afle mângăiere în faţa Rěstignitului.

Şi lumină şi mângăiere aflăm.

Vedem înaintea ochilor nostri sufletesci mulţimea furibundă şi inconşcie scuipându-L şi lovindu-L în faţa pe Acela, care mai înainte cu câte va zile era întimpinat cu aclamaţiuni de mărire şi rami de oliv — şi înţelegem, cât de puţin preţuesce *aura popularis* a mulţimii, care se schimbă şi se îndoie ca trestia bătută de vînt.

Vedem batjocurile sacrilege, suferinţele Fiului omului, şi nu aŭdăm nici un glas de protestare, nici o mână ocrotitoare nu vine în ajutorul Celui ce suferă pe nedreptul, nici Lazar cel înviat din morţi, nici paralicul ridicat din patul durerilor, nici orbul din nascere, nici Petru... — şi înţelegem, că dacă am făcut vre un bine, să nu aşteptăm *recunoscinta* ómenilor, nici prietinia lor să nu le-o cerem, când nu le mai putem fi de ajutor.

Vedem sfînţenia palmuită, adevărul rěstignit pe cruce, nevinovăţia scuipată în faţa; privim în jur de noi — şi ni-se stringe inima, când astăzi ca şi înainte cu două mii de ani, vedem sfînţenia palmuită, adevărul rěstignit pe cruce, nevinovăţia scuipată în faţa...

Ca o erupţiune de diabolică furie aŭdăm sbierătele mulţimei setóse de sânge: *Rěstignesce-L! Rěstignesce-L!* Nu cėrcă, dacă sângele, ce are să curgă e vinovat de această sórtă, nu vrea să îşi aducă a minte de admirarea, cu care i-L privia până atunci, şi e mai aplicată a elibera pe tâlharul Varava, de cât pe Cel ce i-a reproşat cu atâta durere şi adevăr: „Poporul meu, ce rău am făcut ţie?“ Între hui-duieli şi batjocuri silitu-L-aŭ să-şi iea crucea pe umăr şi să o tirsă până pe vârful Golgothei. Trupul Lui slăbit de lovituri şi neodihnă tremura sub povara crucii şi se încovoia. Puterile i-L părăsiau şi cădea sub povara crucii la pământ.

Şi acolo L-aŭ rěstignit pe El.

Cerul şi-a întunecat seninul albastru, sórele şi-a acoperit faţa de durere, pământul s'a cutremurat de un fior de gróză şi catapitezma bisericii, în două s'a rupt...

Alătura de sfintele patimi ale Mântuitorului, ne aducem a minte de nerecunoscinta lumii şi de propriile noastre patimi.

O „săptemána a patimilor“ este viaţa noastră ca indiviđi — o săptemána a patimilor este, mai ales, viaţa noastră ca popor şi ca biserică.

Papiu-Ilarian a spus un mare adevăr, când a scris, că istoria némului nostru este o istorie de patimi. Acela-şi

Feuilleton.

Revedere.

Când trenul s'a oprit în gară, am simţit încă din uşa cupenului aerul capitalei. Urutul trăsurilor şi a tramwaielor... circulaţiunea neobicinuită de pe strade... aerul infect, în care negura dimineţii se amesteca cu fumul sutelor de fabrici. În sgomotul vavilonic al stradelor, în góna cu care trecătorii grăbiaŭ după afaceri, în amestecul acela arbitrar de interese şi patimi, resimţii senzaţia puternică, ce o aveam de câte ori reînscris de pe vacanţe. Mergeam acasă obosit şi enervat de sgomot şi senzaţii; săptemáni înainte visam de seninătatea căminului părintesc şi ardeam de dorul liniştii din provinciă. Îmi era dor de curăţenia sentimentelor din provinciă, de pretinii mei, de satul, unde sufletul meu de copil îşi plămădisse cele dintâi visuri, așa de simple, așa de curate. În caosul vavilonic al capitalei, satul meu îmi părea ca un vis frumos, şi-mi era milă de mine însu-mi, când mă vedeam lipsit de seninătatea acestui vis şi

aruncat în mijlocul realităţii celei mai amare. În sbuciumul vieţii din capitală, în „lupta pentru existinţa“, ce o vedeam desfăşurându-se în jur de mine cu furia desnădejdnirii, satul meu îmi apărea ca un ostrov în întinsul mării, ca o mângăitoare *sancta simplicitas*.

Şi totuşi... a dese ori, în vacanţe gândul meu sbura, ca atras de o necunoscută putere, spre capitală. Şi când reînscris, inima mi se bătea cu putere, un fior de plăcere îmi trecea dealungul trupului, când mă vedeam érá-şi în mijlocul sgomotului asurđitor de pe strade. Vedeam circulaţiunea neobicinuită, recunoşeam réceala mutrelor, ce treceau grăbite şi indiferente pe lângă mine şi... căldura ce o aduceam din satul meu, mi se stingea în inimă fără veste. Deveniam şi eu rece şi nesimţitor. Simţiam cum inima mea — bieta naivă din provinciă! — înceţoză de a mai palpa cu căldura de mai înainte. Cenuşă şi şgură năpădea focul ce-mi ardea în inimă — şi eu lăsam să-i năpădescă, căci ce lipsă aveam de căldură într'un oraş atât de fără inimă, ce lipsă aveam de inimă într'un oraş atât de rece şi nesimţitor?

La gară mă aştepta un prietin. Ne cunoşeam de pe băncile liceului. Era o

inimă comunicativă şi sinceră, un visător, şi mi-e tare drag. Dar e rău să fi visător în lumea de azi, în cât poetul abia a fost îndreptăţit, să întrebe cu atâta emfasă

Unde ni-s entusiaştii, visătorii?...

Entusiasm, visuri — poveşti frumoşel!

La dejun îl ascultam distrat, cum îmi vorbea:

— Aşa mă cuprinde câte o dată o durere nehotărită. Nu mai am voe de studiu, nu mai înţeleg pentru ce să mai lupt înainte? Când mă uit la viaţa mea de până acum, nu aflu alt ceva de cât luptă... luptă cu studiul şi cu sėracia. Şi când mă gândesc, că această este cea mai frumoşă parte din viaţa mea, mă prinde așa o părere de rău, când vėd cum trece tinereţea mea, cum trece şi cum n'are să se mai întorcă...

Ochii lui frumoşii străluciau inteligenţii şi trişti.

Avea dreptate prietinel meu. Sînt atât de mari ostenelele, atât de mulţi sînt luptătorii şi atât de puţini învingătorii. Seninul cer al tinereţii e acoperit de grijile studiului şi ale sėraciei, ér când ajungi să rėşaşti de-asupra greutăţilor, visurile tinereţii aŭ sburat pentru tot de una. Bolintinean a

lucru l-am putea susține și față cu biserica noastră, căci evoluțiunea noastră ca popor, este strîns legată de biserică.

Și astăzi biserica noastră suferă.

E singurul loc, ce ne-a rămas neprihănit, și ne dore inima de durerea ei.

Ca o mamă, ce și-a dat și cea din urmă bucată copilășilor, privește cu durere la școlile ridicate și susținute de ea, vădându-le periclitare de a apuca în mâni străine.

Cu inima sîngerândă vede apoi sărăcia în care trăesc *servitorii* ei, și neputînd însă-și să-i ajute, cu neîncredere și frică privește la ajutorul străin, care va lega mâinile credincioșilor ei servitori și va rupe legătura de dragoste a turmei și a păstorilor.

Cu o presimțire sinistă la sörtea viitoare a poporului nostru, vede cum bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu bisericești scade, în proporție cu zelul credinței, ce se clătina; cum viciul și desfrîul ocupă locul castității și credinței părinților nostri.

Alături de sfințele patimi ale Mântuitorului, să ne aducem a minte și de patimile bisericii noastre. Să ne aducem a minte, că noi sîntem cauza acestor suferințe, cu inima noastră confundată în păcate, cu mintea noastră amăgită de gânduri egoiste. Noi sîntem cauza acestor suferințe și tot noi avem datorința de a cerca risipirea lor, de a ne împlini datorințele noastre de fii recunoscători.

Căci numai atunci ne vom împărtași și pe mai de parte de a bisericii sprijin și putere, numai atunci vom putea spera în săptămîna patimilor, slăvita și binecuvîntată zi a Învierii!

scris cu drept cuvînt: „Bieta tinerime! depune la intrarea ta în viață visurile tale cele mai curate!“

La universitate toate le-am aflat, cum le scieam. Aceleași mutre tinere și necunoscute, același sgomot pe coridore, aceeași lumină galbină de gaz. Chiar și bătrîna vindetore de pogăci era tot în același unghet, cu ochelarii pe nas și cu corfa de pogăci înaintea ei. S'a nîtat peste ochelarii la mine și m'a salutat cu: „jô reggelt, te-kintetes úr!“ Nu m'a recunoscut. Alt cum, de sigur, m'ar fi salutat cu mai multă căldură, ca pe vremea când eram seminarist: „kezét csokolom, tisztelendô úr!“ Dar cum nu eram în talar, bătrîna nu era dator să-și aducă aminte de toate generațiile, cari s'au împărtașit „între ore“ din pogăciile ei.

În scurt eram aproape éráși obicinuit cu capitala. Numai séra, când lungul șir al felinarelor da orașului un aspect feeric, mă simțiam străin în marea aceea de lumină.

Mă plimbam cu prietinel meu pe tîrmul Dunării și mă uitam la tremurul valurilor, cari reoglindaú lumea de pe tîrmuri în adîncul lor. Și când treceam pe lângă vre un edificiu cu ferestre mai jóse, mă uitam prin geamuri la bietii ómeni, cari trăiau în despărțămintele subterane. Miseria era întipărită pe fețele lor palide și desfigurare. Locuințele aceste umile și infecte ale orașelor mari sînt arsenalele, de unde Viciul și Anarchia

Autonomia catolică. — Înainte cu cîteva zile ziarele din capitală, scriind despre lucrările comisiei autonome, spuneau, că acestea pot să înainteze acum cu mult mai bine, de vreme ce episcopatul gr. cat. român în schimbul unor concesiuni, e aplocat a-și retrage proiectul său în cauza autonomiei.

După informațiunile noastre nu scim, să fie ceva adevăr în scirea acésta, și nici nu cunoștem motivele, cari ar fi îndemnat pe Arhiepiscopii nostri, să-și schimbe poziția de mai înainte. Totul ni-se pare a șiretlic, și acésta din motivul, că unor ziaristi magiari li-s'a părut a fi aflat un puternic argument contra episcopatului nostru. când îi face atenți, că prin acest protest, ei se pun în conflict cu Maestătea Sa, supremul patron al bisericii noastre. În același timp ei uită, că acest protest a fost adresat chiar Maestății Sale, cu rugarea, ca să-și scótă pe Românii gr. cat. din autonomia catolică și să le permită ținerea unui congres bisericesc, în care să-și pună ei însiși basă autonomiei proprii.

Asta ar fi poziția arhiepiscopilor nostri, și starea faptică a lucrului, și de aceea scirile foilor magiare ne par lipsite de adevăr.

Ajutul de stat. — În potriua nedreptei împărțiri a ajutorului de stat, am primit spre publicare mai multe scrisori. Nu publicăm înse nici una. Noi ne-am spus cuvîntul. Nu mai vrem să ni se zică, ca anul trecut, că agităm pe acésta temă. Preoții se cunosc unul pe cel alalt și fie care scie să judece, dacă în atare cas s'a dat ajutor, ori s'au răsplătit servicii.

Un lucru relevăm din corăspundințele primite. E adevărat cea mai potriuită ocaziune, ca preoții să-și aducă aminte de fondul de salarizare și fie care să dăruiască ceva pentru el.

Anul trecut s'a făcut începutul, cu donațiunile date la Sinod, cu răscumpărarea

felicităților de anul nou și cu banii adunați cu ocazia colindatului, (Tr. Almaș a escelat), fondul s'a ridicat la cifra de 474.20 corone, depuse deja spre fructificare. Începutul e destul de frumos, pentru ca continuarea să se facă cu multă însuflețire.

Liturgia magiară. — Sînt încă prospete înjurăturile pe cari organul lui Bánffy le-a adus Mitropolitului nostru și peste tot întregii biserici greco-catolice române, pentru nesuccesul peregrinajului rutenilor greco-cat. Se scie, că totă vina se aruncă asupra Mitropolitului nostru, care ar fi scris la Roma și Lemberg, spre a pregăti spiritele contra acestei cereri.

Am arătat încă atunci, cât de netemeinice sînt aceste învinuiri. Azi sîntem în poziție de a comunica cetitorilor nostri, cari sînt vederile preoțimii înalte catolice în acésta cestic.

„Nagyvárad“, organul cardin. Schlauch „Bud. Hirlap“ și „Pesti Napló“, publică câte un comunicat în afacerea acésta. Ele conglăsuiesc în a spune, că s'a isprăvit cu limba liturgică magiară, asta nu va fi nici o dată.

„Vaticanul nu va permite introducerea limbii magiare ca limbă a serviciului divin, fiind că prin acésta ar păcătui în contra unității bisericii catolice romane, ceea ce îndeosebi trebuie s'o aibă în vedere. Altmintrea greco-catolicii de neam magiar și acum pot să se rógă și să cante în limba lor maternă, ba în locuri, unde credincioșii sînt Unguri, predicatorul e obligat să predice unguresc. Ast fel din punctul de vedere național prin acésta Ungurii pot fi satisfăcuți, dar unitatea limbii liturgice nu pöte fi stingherită.

„În ce privește împrejurarea, că și greco-catolicii români folosesc limba română ca limbă liturgică, — nu e deplin lămurit: dacă o folosesc ei acésta pe temeiul de tot just, ori nu? Când adevărat o parte a națiunii române s'a întors în sinul bisericii romano-

își inroléză luptătorii. Și societatea stă cu mâinile în sin, îi lasă pe acești nefericiți, să dea cu capul de părete, și pe urmă îi închide în temniți, ca să dea o probă mai mult despre nemărginita grije, ce o pörta binelui de obște . . .

La un colț de stradă o fetiță de vre o doi spre zece ani îmbița trecătorilor gazeta de séra. Cu voce timidă silabiza din când în când:

— Esti Ujság! . . . Esti Ujság!

Ne-am oprit în fața ei. să ne luăm câte un număr. Era frumúșică. Părul îi flutura în bătaia vîntului — un vînt rece — și bluza bieteii vindetore de gazete era de vară. Icóna ei mi-a rămas întipărită în minte. Un fel de jale nehotărîtă o împrejmuia, ca un cadru de doliu. Vedeam în închipuirea mea sörtea tristă, ce o aștepta pe bieta copilă frumúșică și séracă . . . În alt colț de stradă vindetorul de gazete era o bătrîna de vre o șapte zece de ani. Trémurând de frig, stringea convulsiv gazetele, cu privirea pierdută în vag. Abia când i-am cerut gazeta, s'a recules din aiurare, silabizând mășinaliceșce:

— Esti Ujság!

Între bătrîna acésta cu un picior în gropă și între copila de doi spre zece ani aflam o asemănare fatală. Vedeam deslușit în mintea mea fazele sociale prin care va trece mica vindetore de jurnale, pănă va ajunge éráși la ocupația cea dintăi: să

vindă éráși jurnale ca bătrîna, tremurînd de frig și de neputința vrîstei în colțuri de stradă . . .

Amară e pânea sêracilor, dar mai amară e pânea unei fete sêrace!

Reflecțiile aceste mă posomoriaú din ce în ce mai mult — sgomotul și risetele vesele ale trecătorilor mă enervaú. Lumina intensivă mă făcea și mai trist, imi da senzația, ca și când ómenii, în nepriceperea lor, ar fi luminat în adins orașul, ca cu atît mai tare să se observe hidra cea cu trei capete, ce le suge sângele și viața: luxul, miseria, desfrîul!

A. mi-am adus aminte de seminar. Mi-e dor să-l ved.

În cea alaltă zi am mers, dar pörta era închisă; clericii erau la biserică.

M'am dus și eu.

Căți va băieți de școlă trecînd pe lângă mine, salutară în cor:

— Laudetur Iesus Christus!

Privindu-i, am rămas înduioșat. Fețele lor erau așa de naive, inima lor — va fi fost tot pe atît de naivă, o sciu. Mă gândiam:

— Lăudați-L, băieți, lăudați-L pănă sînteți buni și nevinovați, lăudați-L pănă inima voastră e curată, căci va veni o vreme . . . va veni vremea, când nu-L veți lăuda mai mult!

catolice: Papa le-a dat decret, că nu-i va conturba în vechile lor moravuri. Țr această concesie li-a făcut-o, fiind că era vorba de convertirea unei întregi națiuni, și fiind că Scaunul papal are în vedere interesul religios, mântuirea sufletescă și nu politica. Pe temeiul acestei concesiuni folosesc deci Românii greco-catolicii limba lor românească, ca și când și sub schismă ar fi folosit-o; dar că în adevăr au folosit-o, asta nu este adevărit; se poate, că întrebuintarea limbii române s'a furisat pur și simplu în liturgie. Acum, dacă Românii pe temeiul cu totul legal întrebuintează limba românească: din aceasta nu urmază, că Scaunul papal să mai îngăduie și o altă limbă liturgică. Ba chiar și din punct de vedere național magiar trebuie bine chibzuit, nu e oare mai corect lucru, dacă Papa nu admite această cerere? Căci, dacă greco-catolicilor li-să îngăduie liturgia magiară: aceasta ar avea să îmbărbăteze și pe Slavi, ca să cêră și dinșii introducerea limbii slave, de ceea ce Magiarii numai bucura nu se pot.

„În cercuri greco-catolice magiare se vorbesc a nume că, dacă Papa nu admite liturgia magiară: ei vor rupe-o cu Roma și se vor constitui în biserică independentă.

„Despre această mișcare Vaticanul nu are cunoștință, dar chiar dacă ar avea, — această presiune nu-l va abate de la atitudinea sa. Și organizarea unei biserici magiare de sine stătătoare n'ar folosi de loc cauzei magiarismului; fiind că dintre Români foarte puțini s'ar alătura la biserica magiară, Țr Rutenii cari progresază acum pe calea cea mai bună către magiarizare: jumătate ar rămâne la biserica magiară și cea alaltă jumătate ar căde cu desăvîrșire jertfă rușificării.

„Cel mai bun lucru e deci, să ne mulțumim cu starea actuală de lucruri în ce privește cauza liturgică; vice-versa înse numai desaproba putem faptul, că, dacă noi cerem liturgie magiară de la Scaunul papal, Românii greco-catolici și greco-orientali vor să pornescă o contra-mișcare față cu cererea aceasta și să conducă o deputațiune contrară înaintea Papei“.

După cum apare din celea de mai sus, magiarii cêrcă să îndulcescă hapul acesta,

Biserica era plină de lume. Cântările sfinteacompaniate de orgă aveau un farmec dătător de viață. Altarul ardea în tremurul luminelor de ceară. Suspine și rugăciuni și fum de tămâie se înaltau spre crucea altarului.

Cunoseam așa de bine crucea aceea și am rămas și de astă dată cu ochii pironiți la chipul Răstignitului. Capul încununat cu spinii și inclinat spre umăr părea, că se clătina . . . pleoapele Răstignitului se deschid . . . și simțese, că ochii Lui împăenginiți mă fixază cu o privire muștrătoare și blândă. Răstignitul — m'a recunoscut. În privirea Lui muștrătoare părea a-mi zice:

— Unde ai fost până acum? Ce ai făcut? De ce nu îți mai aduci aminte de mine? Nu mă mai iubesci?

Era atâta muștrare în aceea privire, atâta adevăr în aceea muștrare! . . .

Și mi-am acoperit fața cu mâinile — și am plâns!

Budapesta, 25 Februarie.

Simin.

de alt cum destul de amar, cu observarea, că noi Românii n'am folosi pe dreptul limba românească la liturgie. Dar asta nu mai trebuie dovedit. Ne miră înse, cum de un ziar de care se spune, că e inspirat de un cardinal, nu poate să nu vadă în proiectatul nostru peregrinaj, alt ceva, de cât un act de protestare? Am spus destul de lămurit cu ce scop aranjăm peregrinajul acesta, și dacă va ajuta Dumnezeu, vom arêta-o și în faptă, la vremea sa.

Pro domo. — Din incidentul aniversării de 25 ani de la înființarea partidei liberale magiare de astăzi, „Magyar Szalon“ s'a adresat câtor-va fruntași ai partidei, ca să-și dea părerea asupra ei și a politicei sale.

Coloman Tisza, părintele partidului liberal, arată mai întâiu cât de greu îi vine să se pronunțe despre activitatea de 25 ani a partidei liberale, tocmai dânsului, care a dat impulsul la 1875, ca partida liberală să iasă din fusinea celor două mari partide de atunci. Acesta, zice, a corăspuns dorințelor din totă țara.

Nu vré să vorbescă de încercările, ce s'au făcut de atunci încôce pentru unirea partidelor. După fusiune se spera, că față cu partida liberală să va forma o partidă conservativă constituțională așa, ca să se potă alterna la guvern două partide, cari staū pe basa legii.

Sub conducerea conservativului baron Paul Szennyei se făcuse o asemenea încercare, dar la alegerile din 1875 aderenții lui intrară în număr foarte mic în dietă și în urmă își depuse și el mandatul.

După acesta urmară cunoscutele formațiuni de partidă; conducerea guvernului rămase înse, necurmat problema partidei liberale . . . (!)

Vorbesc mai departe de marile progrese, ce s'ar fi făcut în 25 de ani sub guvernul liberal. De sigur, zice, s'au întemplat și întrelăsări, ba chiar rătăcirii, dar omeni erau cei din fruntea afacerilor. . . Și încă ce fel de omeni (!)

Tisza incheie ast fel făcând alusione la Széll și partizanii lui: „Nu voi să ghicesc ce va aduce viitorul. Este înse convingerea mea, că pe cât timp această partidă va înainta în direcțiunea urmărită până acum este în interesul statului maghiar să fiă și să rămână compactă. Și dacă cineva ar admite distrugerea partidei — fie și numai din nobilă iubire de pace — sau dacă fie și inconștient, ori condus de cele mai bune intențiuni, ar nise să slăbescă legăturile partidei, acela ar comite o mare greșelă. După un vechiu paradoxon înse, în politică greșala face mai multă pagubă, de cât crimă“.

Revistă politică.

Afaceri interne. Săptămâna trecută ministrul president magiar și cel de la resortul finanțelor, împreună cu colegii lor de la aceleași portofolii din Austria și cu ministrii comuni au ținut un consiliu ministerial în care au făcut preliminarul speselor comune pentru anul venitor. Consiliul a ținut mai multe zile și s'a terminat Sâmbăta trecută. Pe

cum se spunea, cauza duratei atât de lungă a consfătuirei amintite sta în neînțelegerile, ce s'ar fi ivit între ministrii de război și marină și între cei alalți. Cei dintăiu adevă voiaū înmulțirea armatei, prevederea artileriei cu tunuri nouă, pe cum și sporirea flotei, cari tôte snt împreunate cu sarcini materiale atât de mari, în cât țara nu le poate suporta.

Dacă au fost adevărate pretensiunile acestea ale ministrului de război și a celui de la marină, atunci aceștia au trebuit să abstea de la ele, căci în conșlusul consiliului ministerial nu este vorbă despre o înmulțire atât de însemnată a speselor, ridicându-se acestea abia cu 5 milioane corone mai mult ca în trecut.

În virtutea aceluiași conșlus, delegațiunile însărcinate cu statorirea bugetului comun snt chemate la Budapesta pe 12 Maiu.

Austria. În jumătatea de dincolo a imperiului nostru acuma e sezonul dietelor provinciale.

Cehii se luptă și acolo cu elementul germân pretindând în continuu drepturile, ce le compet cu privire la folosirea limbei lor la unele auctorități. Moravi se mărginesc mai mult la lucruri industriale, recercând ministerul de război, ca comanda militare pentru procurarea tuturor articilor necesari pentru armată să se pună în conșlegere directă cu inșiși producătorii. Mai multă isbândă de cât toți, a avut pe terenul politic dieta Dalmației, în carea a fost primit un proiect de lege în virtutea căruia limba oficiosă la auctoritățile provinciale e cea croată.

Maestatea Sa Monarchul nostru pe cum scriu foile fie din patrie, fie din Germania, pe la începutul unei venitore va merge la Berlin ca să reîntorcă visita, ce împăratul german i-a făcut-o mai ani trecutii. Cu ocaziunea aceasta va asista și la ceremonia împreunată cu dechiararea de maoren a moștenitorului de tron germân.

Împăratul Wilhelm în o epistolă a sa adresată primariului capitalei sale îl îndemnă să pregătescă tôte cele de lipsă pentru o demnă primire a înaltului și stimatului său ôspe.

Transvaal. De un timp în cöce începe a scăde din nou voia bună a celor din Londra. Scirile, ce le trimite generalissimul Roberts nu mai snt îmbucurătoare pentru ei. Roberts în loc să raporteze despre învingeri, în cele din urmă două săptămâni a fost silit, ca nu mai puțin de cât de 4 ori să anunțe perderi îndurate de armata angieză. Și ce e mai trist, e împrejurarea, că tôte perderile snt în apropierea orașului Bloemfontein, unde se afla Roberts cu grosul armatei sale. Perderile totale ale Anglezilor în ultimele două săptămâni fac numai puțin de 1500 omeni, lăsând la o parte mulțimea cailor, ce pier în fie care zi, a tunurilor și a proviantului ajuns în mâinile inimicilor.

În urma acestor învingeri, Buri au câștigat curaj nou și se pregătesc de

pot spera anual aprópe la 1000 fl. ceea ce tot înseamnă ceva.

Dar, pe când s'a'au aflat acest izvor nou de venit, pe atunci s'a deschis ușa largă la cheltueli enorme. S'a enunțat adecă în § 14. că „la cererea proprie se declară de deficient preotul, carele adevăresce, că a implinit 45 ani de la începutul funcționării sale în serviciul archidiecesei.“

Și aci stă răul. Îmi aduc a minte, că era cât pe aci, să se decidă, reducerea la 40 ani. Ce ar fi fost apoi atunci?

Nu vreți să bag vină nimărui. Cel ce a'au propus reducerea acésta, a'au fost cu considerație la persoana lor. Într'adevăr, 45 ori 40 ani e un serviciu destul de îndelungat. Inse îmi ieși voie a observa, că nici unul dintre aceștia nu s'a'au gândit, cât de mare e óre numărul preoților, cari a'au un serviciu de 45 ani și că în casul, când toți aceștia și-ar cere trecerea lor în deficiență, ce sumă s'ar veni la fie care din ei?

E o mare întrebare acésta și foarte hotărâtoare.

Éta pentru ce! După statistica ultimului șematism archidieceșan, numărul preoților, cari a'au acești ani de serviciu trece peste 30. Ce va fi óre dacă toți ar cere să fie numărați între deficienți? Răspunsul e ușor. Eă cred, că Preav. Consistor ar trebui să-i trecă, că ei ar avea pe partea lor statutele, dar atunci suma ce s'ar da fie căruia, de abia ar ajunge la 25—30 fl.

Și ce am câștigat atunci? Absolut nimic, din contră, am pierdut mult! Pentru aceea am zis, că pe când s'a aflat un izvor nou de venit, pe atunci s'a deschis ușa largă la enorme cheltueli. Să sperăm inse, că preoții nostri vor ține samă de acésta regretabilă împrejurare, și în propriul lor interes, vor lucra înainte în sacrul lor oficiu, fără de a se cere în deficiență.

Tirndveanul.

Apel.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, poporul român gr. cat. din Sig și-a edificat cu 12000 fl., o biserică frumoasă, începută din 1896, care sumă a fară de 200 fl. colectați, s'a acoperit numai din repartiția șermanului popor, mai bine zis, se va acoperi numai, de óre ce cu 3,700 fl. s'nt datorți la banca „Silvania“, fiind că în anul rău 1897 a'au fost siliți a recurge după împrumut, ca să pótă termina biserică. Cele 12000 fl. li-a consumat numai edificiul, și așa pentru împodobirea esternă și internă a bisericii și pentru provederea ei cu alte lucruri trebuincioase n'a rămas nimic; ca să se facă arunc nou pe șermanul popor nu se mai pótă, căci speșele deja făcute, având în vedere anii răi trecuți, a'au stors pe bieții popoveni într'o măsură, în cât o vor simți pótă și peste zece ani. Cine cunoșce împrejurările materiale și pămîntul neproductiv din Sig, va judeca de o adevărată minune jertfa, ce a'au adus acești bunți credincioși.

În aceste împrejurări ne luăm îndrăsnela cu totă ardórea a ne adresa către Prea stimații cetitori, ca să binevoescă a ne ajuta cu denarul din prisosință, ca să ne putem găta Sionul, care lucrare pretinde pe lângă cea mai mare crutare 3000 fl., și să-l putem în acest an dedica destinațiunei sale.

Ofertele benevole să se adreseze: „Comitetul bisericii gr. cat. române în Felső-Szék, p. Magyar Valko, (com. Szilágy)“, cari se vor publica și cuita în acest prețuit ziar, ér numele P. T. donatori și dorințele

lor pie se vor înscrie în pomelnicul sfințelor liturgii, ce se vor servi zilnic la altarul bisericii ajutate prin dênșil.

Recomandați în intențiunile nobile și binevoitoare ale stim. cetitori, cu încredere frățescă semnăm.

Sig, 23 Martie 1900.

Laurențiu Sima
preot.

Nicolae Tuns
curator.

Vasiliu Flonta
jude.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Onoratul Teodor Borza paroch în Valdhid, carele a funcționat ca paroch 23 de ani și a întemeiat parochia gr. cat. a Șaroșului-Săsesc, a dăruit acestei parochii, un complex de vie plântată cu vită americană. În parte și altoită, pe carele se află o căsuță frumoasă de piétră și mai mulți pomi nobilitați, în preț de 600 coróne, dând voe, a se induce pe numele parochiei la cărțile funduarie; cu aceea condițiune inse, ca usufructul să fie a preotului fungente, carele în schimb, va fi deobligat a celebra anual două s. liturgii în memoria testatorului și a soției sale repausate. Acest ofert comitetul parochial l'a primit cu mulțămire și a decis, că pentru o faptă atât de maritimă, să i se exprime și pe calea ziaristică cele mai sincere mulțămiri, dorindu-l de la Dumnezeu ca restul vieții să-l petrecă fericit. Șaroșul-Săsesc 1 April 1900. În numele comitetului parochial Ștefan Secetă preot gr. cat. — Subșerisul în numele curatorului bisericesc gr. cat. din Așintș aduce și pe calea publicității mulțămirea cordială credincioșilor din Așintș, Arsenie Selcudean și Mașteiu Stoica, cari a'au binevoit a cumpăra pe sama sfinței bisericii un rind de vesminte sərbătorești foarte frumoșe în preț de 100 coróne. Bunul Dumnezeu să le răsplătescă acéste sacrificii însutit. Așintș 3 April 1900. Demetriu Metea paroch gr. cat. — Dna L. W. D. rom. cat. vedînd lipsa și sciind sărăcia ce domnesce în parochia Țașor, a cumpărat un rind de ornate negre în preț de 45 fl. ca să fie la îngroparea celor morți. Ér credincioșii Ioan Mihalce, Tanasie, Pavel și Aurel Moldovan cu soțiile și Ilisie Ormeșan a'au cumpărat un rind de odăjdii bisericesci în preț de 35 fl. Fiind biserica de aici jăfuită, de făptuitori necunoscuți, Ficóna Boar și Todorica Costineș din Dimb și Susana soția lui Ioan Mihalce a'au cumpărat câte o față de masă de pânză cerată. Pentru cari fapte bune și de imitat li se exprimă mulțumită și pe acésta cale. Cerial să le răsplătescă însutit. Țașor în 11/III 1900. Virgiliu Codarcea adm. — Subșerisul în numele comitetului parochial gr. cat. din Vaidei, vin a aduce și pe acésta cale mulțămirea Dnui învățator Teodor Pitea și soției sale pentru că a'au binevoit a cumpăra un Apostol cu litere latine în preț de 12 cor. 80 fl. — Lui Mateiu Șanta și soției sale pentru o sfință Evanghelie tot cu litere latine în preț de 25 cor. — Și lui Gligor Pop și soției sale pentru un Strașnic cu litere cirile în preț de 7 cor. 36 fl. dorindu-le, ca darul făcut spre mărirea lui Dumnezeu, să li-l răsplătescă după merit. Vaidei la 9 Aprilie 1900. Alesandru Voda preot.

Din Archidieceșă. On. Alesandru Muthu, adm. paroch. în Adămuș a fost numit paroch în Chirileu, districtul protopopesc al Ernotului. — On. Ioan Doctor, a fost numit adm. parochial în Șeulia rom. districtul protopopesc al Ernotului. — On. Ioan Muntean preot disponibil a fost numit adm. parochial în Ibișdorful săsesc. — Clericilor bienali: Gavril Tréncă, Gregoriu Oprea, Toma Oprean și Miron Radu în 7 Aprilie li s'a conferit ordul lectoratului. — On. Leon Circa, paroch în Gâmbuț a fost trecut în statul preoților deficienți.

Dar. Ministerul de culte a dăruit comunității gr. cat. din Vințul de jos 200 cor. pentru renovarea bisericii.

Contele de Gubernatis, marele filoromân italian și-a serbat la 7 April n. a 60 aniversare a născerii și a 40-a activității sale publice. Cu acésta ocazie s'a'au făcut la Roma frumoșe serbări. S'a constituit și un comitet de dame, a cărei presidentă de onóre a fost aleasă Carmen Sylva. Damele române i-a'au oferit un obiect de artă; care simboliséză gloria încununând geniul. Din tóte părțile i s'a'au spedit telegrame de felicitare.

Osman Ghazi. Vitezul general de la Plevna a murit la Constantinopol, în vristă de 63 ani. Din tóte părțile s'a'au exprimat condolențe pentru decedarea lui. Ministrul de răsboi a României a adresat o caldă telegramă de condolență guvernului turcesc. La ordinul sultanului, decedatului general i s'a făcut la înmormintare cea mai mare paradă.

De la Academia română. Vineri în 30 Martie n. a fost o nouă serbare la Academie: distinsul profesor Constantin Erbicean și-a ținut discursul său de recepțiune. Ședința a fost și de astă dată presidată de Maest. Sa Regele Carol împreună cu Alt. Sa Prințul Ferdinand. Noul membru a vorbit de viața și activitatea protosinghelului Naum Râmnicéanul. A răspuns dl D. A. Sturdza, făcând elogii noului academician și accentuând marele folos, ce rezultă când biserica și statul lucră pentru același ideal. În 6 n. a fost ér ședința publică, în care membrul Xenopol, a vorbit despre cartea unui magiar Bertha Sándor apărută în franțuzește, în care autorul are pretenția de a lumina publicul european asupra cestiei naționale române. Dl Xenopol a vestejit aserțiunile tendențiosului autor, care, de alt cum, și-a făcut cartea după lucrarea dlui Iancsó Benedek, care tractéză același obiect. Disertația mult aplaudată a dlui Xenopol va fi publicată în franțuzește și nemțește, ca să se arete lumii culte pe a cui parte e dreptatea și adevărul, și spre a se aréta cum informéză Magiarii străinătatea.

Scolastio. Despărț. Mediaș al Reun. învățătorilor gr. cat. își va ținea adunarea generală de primăvară în școala gr. cat. din Proștea mare, la 29 April n.

Cărți oprite. Ministrul de interne a detras debitul postal următoarelor cărți: „Lupta pentru drept“ de Dr R. Ihering, trad. de Păcățanu, și apărută la Bucuresci, și cărții „Românii la Roma“ în care se descriu manifestațiunile românesci la columna Traiană.

O nouă jonctiune cu România. La 15 Iunie n. se va deschide noua linie ferată Turnu-Roșu-Bucuresci și ast fel prin acésta se predă comunicației o nouă cale spre România pe valea Oltului și prin pasul Turnul-roșu.

Cel mai potrivit cadou. Sîntem în preajma unui praznic mare. Vin Paștile. Fie care dintre noi va avé de sigur pe cineva, căruia ar dori să-i facă de sərbători ceva cadou. Ce? O întrebare al cărei răspuns depinde mult de la situația celui ce vrea să deie cadoul, dar și mai mult de la gustul celui cineva, căruia ar dori să il deie. Ér acest gust, foarte adese nu il nimerești. De aceea, pentru ca să fi sigur, că din partea dorită cadoul va fi bine primit: fă-i cadou losuri de ale loteriei Casei naționale. Te costă numai o corónă și totuși ai făcut cel mai potrivit cadou. Nu ai paradat cu bijuterii și alte marafeturi scumpe, cari pot eventual să-ți deie testimoniul de risipitor, și ai sprijinit și o întreprindere culturală românescă.

Măsuri contra scrierilor imorale în China. Celui ce propagă cărți cu cuprins imoral i se măsură o sută de băte, ér funcționarii, cari permit propagarea ăstor fel de cărți, s'nt pedepsiți cu destituirea din post. O judecatorie compusă din mandari are să hotărască, dacă o carte este imorală, sau nu.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfintului Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

Introducere.

(Continuare.)

Așa! Când o mamă a întrebuitat toate mijlocele pentru convertirea fiului său păcătos, toate sfaturile, muștrările, imputările, și se pare că n'are ce mai face, — i-a mai rămas o putere, una dintre cele mai tari: *lacrimile!* Róge-se, plângă, caute în adâncimea inimei, unde simțemintul de mamă și de creștină se întilnesc, și scotă de acolo acea lacrimă specială dată de Dumnezeu, și fiul ei va fi mântuit!

În fie care zi poți vedé tineri, cari după ce au abusat de toate bunătățile tineretii, după o viață rușinosă și scandalosă, se îndreptă, se renasc óre cum, virtuosi, și pentru ce? — pentru că mama lor a plâns. ¹⁾

Sfinta Scriptură e de acord cu aceste idei mângăitoare. Cetiți în zilele de tristetă istoria nefericitei *Agar*, care eschisă din cortul lui *Avram* rătécia prin pustie de mână cu fiul său, *Ismail*. La cap o pârlesce arșita sórelui, la picioare o arde năsipul; fiul său fript de sete, geménd, sta se mórá înaintea ochilor ei. Se opresce și caută în jur după ajutoriú. În jurul său cât vede în depărtare, par' că-i numai foc, și nu află nicăiri acel picur de apă, pentru care și-ar da și viața.

Desperată, vedénd apropierea morții își depune copilul sub un palmier și se depărtetă zicénd: „Cel puțin nu mi-ai vedé copilul murind.“ ²⁾ Dar când observă, că suspinele copilului slăbesc tot mai mult, (nu era de parte, pentru că de și nu voia să-l vadă mórtea, pe el tot voia să-l vadă), chinuită de durere, nefericita mamă cădú în genunchi și nu sciú ce strigát desperat trimise până

la inima lui Dumnezeu. . . . Și în acel moment răsare un izvor lângă ea, ca și când Dumnezeu ar fi vrut să ne arete, că nu să pôte împotrivi durerilor unei mame, care se rógă pentru viața fiului său. Cu cât mai sigur o va asculta, când ea va plânger pentru un fiú rătăcit, păcătos, espus morții, care n'are léc, pentru că — n'are sfârșit.

Dar mai ales în Testamentul nou apare acésta invetătura mângăitoare, cu și mai multă blândetă și cu o dulcetă nemărginită. Audít-ai vre o dată, că suspinul vre unui tatá sau a vre unei mame să fi aflat nesimțitóre inima așa de iubitóre a Mântuitorului? De exemplu, când sutașul vine și-i zice: „Dómne, fiul meu e tare morbos“ — ce-i răspunde bunul invetătoriú. „Du te, fiul téeu e sănátos!“ *Jair* și soția lui să aruncă plângénd la picioarele Mântuitorului. (ei își perduseră o copilă de 12 ani, chiar atunci când fata tinéră trecénd din copilărie la junetă e așa de plăcută). Mântuitorul mișcat lasă toate, se duce cu ei, intră în casă și prindénd copila de mână o redă mamei sale.

Adevérat, că pe femeea cananeancă o face să aștepte și se arată nepăsătoriú față de vorbele ei, dar numai ca să scotă un suspin mai adénc din sufletul ei credincios, și când a răsunit acel suspin amestecat cu cuvintele: „Dómne ajútă-mi!“ Mântuitorul îi zise: „Mamă, mare e credința ta, du te fica ta e sănátosă.“

Cine n'a audít încă istoria mișcátóre a veduvei din *Naim*? Ea nici n'a cercetat pe Mântuitorul, nici nu l-a vedú, ea merge după sicriul unicului său fiú cu ochii înecați în lacrimi. Bunul *Isus* o vede, se apropie emoționat și oprind cortegiul — îi zice: „Nu plânger!“ și îi redă fiul reînviat din morții.

Ce a voit Mântuitorul nostru prin atâtea minuni? A voit să pregătéscă pe mame, să-și cunóscă măréta putere, ce li-a datu-o; a voit să le învețe a-și afla în inimă acel suspin, căruia nu i-se pôte împotrivi; să le spună, că ori și cât de sbuciumată ar fi juneta fiilor lor, să nu despereze nici o dată, ci să-și urmárească cu lacrimile în ochi, să-și întórcă la Dumnezeu prin puterea rugăciunilor, suferințelor și a sacrificărilor de sine.

Dar acésta invetătura așa e de însemnată și așa de adéncă a trebuit să o imprime în inimă, în cât spre acest scop, exemplele aduse, ori cât de mișcátóre ar fi, n'au fost destule. Trebuia o lumină mult mai arđetóre, carea să aprindă în inimile mamelor flacára unei speranțe nemărginite, și Dumnezeu a datu-o acésta într'un exemplu, pe care lumea nu-l va uita nici când.

Veți vedé în acest exemplu un june crescut de cea mai sfintă dintre mame. În copilărie-l pázit de un ochiú veghiatoriú, scutit cu frageđime și tot o dată cu tárie; el însu-și avé o minte ageră și o inimă și mai escelentă; pe mamă-sa o iubia ferbinte, în cât după o copilărie așa de nevinovată ar fi trebuit să se bucure de o junetă și mai inocentă și mai fericită. Așa ar fi fost, dacă în creșterea lui numai mamă-sa ar fi avut înfúrire. Dar din nenorocire ea era mărítată după un nesocotit — nu sciú cum să-și zic, alt cum, — un bărbat, care

asa puțină griją are de purtarea morală a fiului său, ca și de a sa proprie, care în decurs de 15 ani se jócă după placul său despotic cu nevinovăția fiului său și cu o ușurătate destrăbălată îl espune tuturor pericolelor. Veți vedé pe sermanul june cum cade din păcat în păcat, — jertfa cutezanțelor tatălui său. De la început el cunóște toate desfrénările, rápit de frageđimea periculósă a inimei, dintr'o relațiune păcátosă nobilitată înse — dacă se pôte nobilita păcatul — printr'o credință neînfrântă, cade într'alta și mai rușinosă, și ast fel petrece 16 ani, ajuns din rătăcire într'o sclăvie de deplâns.

Apoi pe cum de comun corupțiunea inimei se pedepsese cu întunecarea minții, — și el își perde credința copilăriei, și după ce abzice de ea în public, — îl vedem bătut în toate părțile de vânturile diverselor doctrine. La început e rápit de filosofia cea veche, dar se disgusta cu totul de ea, și cu dreptul, pentru că nu-i ofere de cât un teren năsipos, pe care spiritul lui cel mare nu pôte edifica nimic stătornic. Atunci se aruncă în brațele unei eresii seducétóre și próste, în care se sbate neliniștit 9 ani de zile. În fine obosit de atâtea sfortări neputincióse, desperat de a mai afla adevérul, pe care nu încetă a-l dori și iubi, cade descurajat trist și bolnav în cel mai din urmă abis, în chinurile îndoielilor desevarșite; aprópe așa dară de a-și perde totul: inimă, consciință, geniú, și a deveni în loc de sfintul *Augustin*, un *Libanius* sau cel mult un *Symmachus*.

Dară minunat lucru! Ajuns până aci, unde totul se pare pierdut, îl veți vedé dintr'o dată, că érá lea sborul, la început tare încet, ca un vultur ránit, apoi mai ínte și apoi salută cu cuvintele celei mai sublime oratoriú adevérul aflat, între suspine și lacrimi de umilință se închină acelei *Frumseti*, tot de a una veche și tot de a una nouă, pe carea așa de târziú a cunoscut-o; se ridică apoi învingétoriú din adéncimile patimilor și a îndoielilor și se înalță în urmă până la cele mai înalte culmi ale luminei și iubirei de Dumnezeu.

Dacă veți cerca după cauza acestei întórceri uimitóre, dacă îi veți întreba pe el însu-și despre acésta, nu veți afla altă causă, de cât rugăciunile, oftările, lacrimile atot puternice ale mamei sale! Pentru că, după ce ea așa l-a cultivat inima, cum altă mamă n'a mai cultivat, după ce observánd trezirea pasiunilor în sufletul lui, ca să-l pótă scuti mai ușor a încreștinat pe sócră-sa, a convertit pe bărbatul său și ast fel a curățit — de și cam târziú — atmosfera stricată din cercul familiar, în care trebuia să-l creșcă; după ce în fine l-a urmárit prin *Cartagena*, prin *Roma* și *Milano*, făcénd să-și răsune în urechi peste tot locul cele mai dulci și mai pótundétóre cuvinte, urmate de faptele unei energii bărbătesci; vedénd, că toate-s zădarnice, că fiul ei numai ascultă de nimic, ci se cufundă dintr'un abis într'altul, ea se întórcé cu tot sufletul la Dumnezeu și într'o zi, când pericolul era mai aprópe, ca și nefericita *Agar*, a scos un gemet din inima sa, un țipét așa de adénc și mișcátoriú, în cât Dumnezeu nu i-s'a împotrivit, — pe cum nu se va împotrivi nici o dată, — și l-a redat pe fiul său,

¹⁾ Ceea ce zic despre mame stă și despre soții, fice și surori. Vă voi aduce un exemplu plăcut, ca să pot înrola într'o cruciadă de rugăciuni pe toți cei vrednici de acésta. Cine se nu fi audít despre frații: *Mauriciu* și *Eugenia* de *Guérin*? *Mauriciu* ajuns în desfrénările *Pariaului*, își útfase un timp de Dumnezeu și de credința din copilărie. Și ce făcea într'aceea juna sa sórióră? Se ruga tremurând și geménd pentru el. „*Mauriciu*“ — scrie ea după mórtea lui — „cred, că ești în ceriú. Așa cred! Simțemintele tale religióse și îndurarea lui Dumnezeu imi inspiră acésta credință. Dumnezeu cel bun și îndurat, iubitoriú ca și un părinte, nu se va îndura óre de un fiú întors? Oh! acei 3 ani cât m'au necăjit! de l-ași puté șterge cu lacrimile mele! . . . Mi-am dat tot pentru tine — continuă ea — ca mama pentru fiul său, și-am fost mai mult mamă, de cât soră. Adu-ți a minte, că m'am aseménat cu *Monica*, care deplângea pe *Augustin*, când vorbiam de necasurile suferite pentru sufletul téeu, acest suflet scump cădú în eróre? Cum mă rugam lui Dumnezeu pentru mântuirea ta! Un preot piú imi zise: „*Fratele Dtale* se va întórcé! Oh! el s'a întors, dar érá m'a părăsit, trecénd la ceriú, sperez, că la ceriú!“

²⁾ *Genes. c. XXI. v. 16.*

Ea a murit de bucurie, lăsând de moștenire tuturor mamelor, cari ar plânge ca ea, secretul, cum să-și câștige ca și ea mângâierea.

Acésta e istoria Moniceî, așa cum o pricep și voiesc eu să o descriu, dacă Dumnezeu, care mi-a dat idea, se va îndura a-mi binecuvînta și îndrepta și péna.

Póte mă veți întreba, că de unde am aflat eu datele recerute la compunerea acestei istorii? Dară permiteți-mi să Vă întreb și eu, credeți óre, că Dumnezeu de aceea a făcut atari minuni, ca să le lase în întunec? De aceea a aprins atari stele luminoase, ca să le pună sub obroc? Insu-și Dumnezeu s'a îngrijit de istoria Moniceî, însu-și el a pregătit un istoriograf demn de ea. Și cine altul a putut fi acela — de nu „fiul atâtor lacrimi?” Augustin Iubia cu foc pe mamă-sa. Neîncetat vorbea de ea. Mai toate scrierile și le-a înfrumșetă cu amintirea ei. Ca la 20 de ani după mórtea mamei sale, îmbetrănit mai mult de lucru, de cât de greutatea anilor, încărunit în pocăință, a ajuns momentul, când Iubirea de Dumnezeu a delăturat toate pedecile și i-a cuprins inima estirpând din ea ori ce înclinare spre alta Iubire; și chiar nici atunci nu-și póte aduce a minte de mamă-sa, nu-și póte aminti numele fie și de pe amvon, fără a lacrima. Câte o dată se cufunda cu totul în plăcerile acestei amintiri, vorbea credincioșilor săi din Hyppo despre ea și în vorbirile sale pe neașteptate întrețese a dese cuvinte de o frumșetă așa de pîntrundătoare, pline de credință, pietate și recunoscînță fiescă, în cari îndoit strălucea sublimitatea lui de geni și sfint. Totuși, doră nici n'ar trebui să o spun, că el nicăiri nu a vorbit despre mamă-sa, așa amănunțit, cu atâta plăcere și atâta sentiment, ca în cartea „Mărturisirilor” sale (Libri Confessionum XIII.). Cu toate aceste, cetind cartea acésta se póte observa, că el nu spune totul. Un feliu de modestie reține péna lui și pe unele locuri se vede, că într'adins slăbește aneola strălucitoare a mamei sale, de témă, că aceea să nu arunce și spre fruntea lui vre o rață. Dară ceea ce el rétace, o presimte inima cetitoriului, câte o dată ni-o spune tradițiunea și a dese ori biserica în cântările sale.

Biserica, care încă e o mamă și carea nu póte vorbi cu rēcélă de fi săi, a celebrat memoria sfinței Monica, cu o elocință așa de oratorică, cum numai Mirésa lui Christos póte celebra. Sfinții lumii creștine, doctorii și pontificii, feciórele, scriitorii și oratorii cei mari — toți au sərbătorit-o în decursul secolilor, cu cuvinte demne de a fi cunoscute.

Eu am adunat aceste mângăritare, ca într'un scrin de juvaeruri și le ofer astăzi mamelor creștine, în cartea acésta.

De alt cum mă grăbesc a declara, că idea acestei cărți n'a ieșit din capul meu. O datorez unui bărbat, căruia și cu alte multe îi sum datoriu, unui episcop mare și sfint, care mai ales de câți va ani în cóce a revărsat multă lumină și pace preste viața sufletului meu, care între altele daruri, ce ascund în inimă, m'a învățat și cum să-mi dedic viața cultului mării celei adevărate, carea nu-i alta de cât sfințenia cea adevărată.

Cei, cari au cetit „Viața sfinței Francisca de Chantal” n'au lipsă se li-l mai

numesc, și știu, că acest episcop sfint, așa de Iubit și mare e S. Francisc de Sales. Studiindu-i operele am fost surprins de devoțiunea, ce o avea el față de S. Monica și de însuflețirea fragedă, ce ea i-a inspirat. Despre acésta veți afla destule probe și pe paginile acestei istorii. Mai adaug numai, că cărțile lui pe fie care pagină pomenește de ea. El a propus de model Dómnelor din lume, femeilor măritate, mamelor și mai ales acelor mame, cari au câte un Augustin.

Vé mai spun încă, că nici Dnei de Chantal, pe carea el o conducea la perfecțiunea recerută de Dumnezeu, nu i-a căutat altă patrónă. Spre Monica îi îndrepta el ochii în primii ani ai văduviei, când el voia să o ducă pe calea sfințeniei, érá ea voia să rămână pe calea lumii. Tot pe Monica i-o punea înaintea ochilor, când voia să o abată de la cugetul de a intra în mănăstire, într'un timp, când copil ei, orfan și tineri, nu puteau fi lipsiți de mamă. Și óre de lipsă e să vé mai spun, că și mai târziu, când Dna de Chantal vedând pe fiul său Celse — Benigne într'o junetă strălucită și periculósă amestecându-se în prietini și duele, cari o făceau să tremure de gróza pericolului, ce amenința sufletul aceluia, S. Francisca și mai des îi aducea a minte de Monica? Lângă icóna preacuratei Fecióre donată de el și așezată sub „Réstignirea Domnului” el doria, ca Dna de Chantal se așede și icóna Moniceî, ca să vadă mai a dese ori, măcar în chip, aceea mamă sbuciumată, pe a cărei sin se odihnia fiul ei mântuit prin lacrimi.

În fine după ce el a trecut de pe pămînt și a lăsat pe venerabila Dómnă de Chantal cu grijea întemeierii unui ord și cu durerile de mamă, într'o zi, când ea era și mai necăjită ca altă dată — pentru că să vorbea, că fiul ei Celse-Benigne, foarte ușor își póte perde capul prin nenorocita sa datină de duel, cum și l-a pierdut ducele de Boutville — într'o zi, zic, când ea era doborâtă de amărăciune, étă îi apare ca și inviat din morți s. Francisca de Sales și o îndemná să cetescă viața s. Monice. Cel puțin, cum sta ea lângă altariu în genunchi, plângend, i-se páru că aude vácea fericitului său confessariu, care-i zicea: „Cetesc cartea a 8-a din Mărturisirile sfințului Augustin.” Cetind acele pagini admirabile, unde a vedut pe s. Augustin mântuit prin lacrimile mamei sale, presimți, că și ea va puté mântui pe Celse-Bénigne, prin puterea rugăciunilor, lacrimilor și jertfirei de sine, ceea ce s'a și întâmplat. Dar toate aceste le veți vedé pe rînd în decursul acestei istorisiri.

Fie destul atâta pentru a mă esplica de unde mi-a venit idea acestei cărți și pentru a-mi plăti omagiul de recunoscînță blândului și sfințului episcop, care mi-a inspiratu-o. Dacă s. Francisca prin aceea, că a propus de model pe s. Monica a scutit, a mângăiat și a întărit la timpul său o mulțime de mame jalnice — tot acest exemplu de ce să nu-și aducă ródele sale și în ziua de azi? Triste timpuri erau atunci! Reformațiunea stăsiase sinul bisericii. Scandalele se înmulțiau în totă ziua, apostasiile publice sguduiau credința în suflete, toate mamele tremurau — și atunci s. Francisca de Sales, pentru ca să le liniștescă și să le mângăie, pentru ca să le învețe, că nu sînt pericole, pe cari o mamă să nu le potă

delătura de la fiii lor — le îndemná zicend:

„Cetiți viața sfinței Monice! Veți vedé acolo, cum s'a îngrijit ea de Augustinul său, veți vedé multe lucruri, cari vé vor mângăia.”

Lumea de azi nu-i cu mult mai norocósă, ca cea de pe la capetul vécului al 16-lea; pericolele nu-s mai puțin amenințătoare ca atunci. Cu principiile au dispărut și moravurile cele bune. Aerul ce inspiră tinerimea, e îngrennat de sofisme și de principiile unei filosofii false. Viéta familiară e turburată; légănul copilașilor nu mai e sigur.

Pe soțiile și mamele demne de acésta chemare, nu le-a așteptat nici când datorințe mai mari ca acuma. Concedeti-mi deci, o mamelor, ca și eu să vé zic, dacă nu cu autoritatea, limba dulce și plăcută a sfințului Francisca de Sales, cei puțin cu o inimă, carea simte și compătimesce cu durerea vástră, — să Vé zic: „Cetiți viața sfinței Monice; învățați de la acésta soție, de la acésta mamă a vé ruga, a plânge ca ea, a spera tot de una și a nu despera nici o dată. Să nu uitați nici când, că astăzi de aceea amenință atâtea pericole pe ómenii tineri, pentru că nu-s destule lacrimi în ochii soțielor sau mamelor lor.

Orleans, la 1865 în ziua tuturor Sfinților.

Emil Bougaud
vicariu general de Orleans.

(Va urma.)

Diverse.

O îngrădire nimerită și mult mai defensivă ca cea de spină, e aceea făcută din Agrișe spinóse. Fie care rădăcină, apoi produce în fie care an 4 până la 5 litruri de fructe.

Recomand cu deosebire acésta îngrădire pentru grădini și livezi. Se așeză la 4 sau 5 metri depărtare tumurluc de stejar bine arși și bine întepențiți, pe cari se întind 4 rinduri de sîrmă mai grósă sau și lanț.

Se planteză, la 20 până la 30 centimetri depărtare, butași de agriși cari se taie la 10 centimetri de asupra pămîntului și dacă tulpinele ce cresc se ridică pe sîrmă, după 4 ani, ai o îngrădire de 1 m. 50 ce se acoperă cu agrișe mari și număróse. Acésta îngrădire nu are defectul de a servi ca refugiu omidelor.

*

Oțetarul e otrăvitor. O sumă de persoane planteză încă acest Ailant, pentru că se prinde tot așa de ușor ca Arțarul Negundo și crește tot așa de repede ca el. În pepiniere nu se mai cultivă oțetarul care n'are nici o importanță pentru umbră, frumusețe și lemnul său e mai prost ca cel de salcie.

Zéma acrá și resipósă, ce e în toate părțile acestui oțetar, bun de distrus, e o puternică otrăvă pentru păsările și vitele ce i-ar mânca frunzele.

*

Negeii de pe țitele vacilor se stîrpesce când sînt mai lungi legându-i strînși cu gumă elastică. Când nu-i poți prinde cu asemenea legături, fiind întinși pe țite, se pot stîrpi ungându-i, în fie care zi, cu acid acetic sau frecându-i la 3 zile cu vată muiată în ulei adevărat de „cade”.

*

În privirea insomniei. Mulți nu pot dormi de griji etc. În loc de a lua doctorii adormitoare, e mai bine a-ți pune comprese cu apă rece la ceafă. Răceala are efecte liniștitoare asupra organelor nervoase.
(„Gazeta Săteanului“).

Bibliografie.

A apărut:

Revista Ilustrată Enciclopedică „Gazeta Săteanului“, Nr. 4., Anul XVII. cu următorii sumari: Convorbiri economice. — Să trecem la fapte. — Moldo-Valachia. — Sfaturi medicale: Înfășatul copilului, Curățenia copilului. — O rață de lumină. — Cestii pedagogice: Psihologia experimentală. — Necesitatea aerisirii locuințelor animalelor. — Glonțele „Dum-Dum“. — Vitele albe. — Învățătura practică. — Conjunctivita granulată (urmare). — Readucerea la viață. — Testamentul unui proprietar-cultivator. — Cronica agricolă. — Sciri diferite agricole. — Informațiuni agricole. — Felurimi. — Buletin comercial. — Miscellanea.

Ilustrațiuni: Glonțe „Dum-Dum“ tăete. — Râni în corpul omenească făcute de un glonțe obișnuit. — Râni în corpul omenească făcute de un glonțe „Dum-Dum“. — Readucerea la viață după 2½ ore de morțe aparentă. — Noul trăgător electric pentru readucerea la viață. — Acumulatoarele trăgătorului. — Trăgătorul sistem de ceasornicărie. — Obiectul de artă oferit de domnele române dlui de Gubernatis. — Partea glumetă: După o capitulație. — Timbrul Expoziției universale din Paris 1900. — Îngrădire de agriși întinși pe sirmă.

A apărut și se află de vânzare la **Tipografia seminarială din Blaș:**

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski, tomul I. Tineretele lui Isus. Isus ca profet, 399 pag. prețul 4 cor. tomul II. Isus ca preot, 320 pag. prețul 3 cor. 40 fil. Și în tomul al doilea apărut acum întâlnim același stil plin de frumusețe, aceeași limbă românească curată, aceeași admirațiune și încântare pentru faptele mărețe săvârșite de Omul-Dumnezeu în ultima săptămână petrecută pe pământ. Și venitul ce va realiza din cartea aceasta autorul îl destinază fondului provincial de salarizare la care dânsul a pus basă.

Recomandăm istoria aceasta cu tot de dânsul ca pe o scriere necesară și foarte folositoare fie cărui adevărat creștin.

Dr Victor Szmigelski: **Ermenutica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi, Blaș 1899. pag. 180, prețul 2 cor. Ca și de la cele alalte publicații ale sale dl autor destinează și venitul acestei publicații pentru formarea unui fond provincial de salarizare a preoților și învățătorilor. Manualul e destinat pentru facultățile de teologie, dar poate fi de folos și celor cari se ocupă cu studiul sf. Scripturi.

Jertfa creștinilor. Comentariu al liturgiilor bisericii grecești compus de Dr Victor Szmigelski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preavenatului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidieceșan. Pag. 230 în 8°. Prețul 2 cor. 10 fil. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Sfinta și Dumnezeesca EVANGELIE a Domnului și Dumnezeului nostru Isus Christos

revădută după originalul grecesc și acum întâia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împărat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvântarea Preasfințitului nostru Arhiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș Dr Victor Mihályi de Apșa.

Blaș 1900.

De la sfinta Unire 200.

Posta Redacțiunii. *Un delegat sinodal:* N'am publicat manuscrisul trimis, îți vom scrie zilele acestea adevăratul motiv, arătându-ți, care ar fi după vederile noastre adevărate caie, ce ar trebui urmată. Salutări frățești! — On. I. B. în S. Am făcut pomeneire de ideea DVăstre. În forma trimisă nu s'a putut. — *Hăpăgel:* Am primit cu mulțămintă abonamentul pe 1898 semestrul 2-lea și pe întreg anul 1899. — *Pokana (Aiudului):* Am primit cu mulțămintă abonamentul pe anul 1895. — *Rusă munș:* Am primit cu mulțămintă abonamentul pe anul 1892. — *Văcelele bune:* Am primit abonamentul pe anii 1897 și 1898. — *Karulyfalva:* Am primit cu mulțămintă abonamentul pe 1893 și 1894.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1899.

Budapesta—Predeal						Copsa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș																
Tren de persoan.	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren mixt	Tren de persoan.	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane							
10—	8.50			2.00	pl.	Vienna	sos.	1.50	7.20	1.50	6.20	2.21	4.48	11.30	7.10	pl. Copsa mică	sos.	6.25	9.82	3.25	12.35	
8.30	1.55		5.45	9.15		Budapesta		7.10	1.50	7.50	6.20	3.57	6.36	12.58	8.50	Oena		5.07	8.15	1.56	11.01	
11.21	8.49	5.10	9.27	11.12		Szolnok		8.30	3.22	11.58	5.32	4.19	7.04	1.40	9.15	sos.) Sibiu	{ pl.	4.40	7.41	1.21	10.30	
1.33	5.21	8.00	11.33	12.47		P. Ladány		5.50	12.54	9.59	5.56	4.30				pl.)						
8.42	6.89	7.52	1.48	2.11	sos.)	Oradea-mare	{ pl.		11.04	8.48	2.88	11.32	5.22	2.54				7.38				
8.58	6.46	12.20	2.06	2.18	pl.)	Mező-Telegd	{ sos.	7.12	10.44	8.38	2.31	11.17	6.15	3.59				6.45			8.04	
4.38	7.15	1.15	3.03	2.50		Rév		6.21	0.07		2.01	10.42	8.34					6.01			7.15	
5.20	7.50	2.31	3.45	3.26		Bratca		5.26	9.82	7.47	1.84	10.06										
5.48		2.57	4.06			Ciucia		4.50	9.11			9.50										
6.31	8.87	4.00	4.53	4.16		B-Huedin		3.30	8.37	7.09	12.52	9.37	4.00	9.10	4.20					6.48	7.30	
7.16	9.08	4.59	5.32	4.52		Ghârbău		4.68	7.55	6.40	12.20	8.37	5.08	10.28	5.35					5.51	6.38	
8.06		6.18	6.24			Cluj	{ pl.	3.05	6.51			7.37	6.54	12.39	7.11							
8.33	10.08	7.04	6.59	5.55	sos.)	Apahida	{ sos.	2.20	6.18			7.37	6.54	12.39	7.11							
8.50	tr. pra.	8.40	2.05	6.11		Ghiria		5.24	4.27			7.37	6.54	12.39	7.11							
9.07	9.47	9.09	2.52	6.27		Cucerdea		5.02	4.02			7.37	6.54	12.39	7.11							
10.14	11.11	10.40	4.45	7.26		Uiora		3.37	2.33			7.37	6.54	12.39	7.11							
10.44	12.33	11.25	5.38	7.50		Viștia de sus		13.06	1.58			7.37	6.54	12.39	7.11							
10.56	1.08	11.40	5.57	7.52		Aiud		2.56	1.48			7.37	6.54	12.39	7.11							
11.03	1.17	11.49	6.08			Teiuș	{ pl.	2.44	1.41			7.37	6.54	12.39	7.11							
11.12	1.25	11.59	6.19	8.16		Crăciunel		2.41	1.33			7.37	6.54	12.39	7.11							
11.34	1.34	12.29	6.59	8.32		Blaș		2.17	1.06			7.37	6.54	12.39	7.11							
11.52	1.59	12.55	7.31	8.37	sos.)	Micăsasa		1.55	12.41			7.37	6.54	12.39	7.11							
12.24	2.22				pl.)	Copsa-mică	{ pl.	1.29				7.37	6.54	12.39	7.11							
12.53		2.07				Mediaș	{ sos.	12.55				7.37	6.54	12.39	7.11							
1.14		2.92				Elisabetopol		12.84				7.37	6.54	12.39	7.11							
1.45		3.11				Sighișoara		11.58				7.37	6.54	12.39	7.11							
2.01		3.81				Hașfalău		11.35				7.37	6.54	12.39	7.11							
2.15		3.46				Homorod		11.14				7.37	6.54	12.39	7.11							
2.33		4.08				Agostonfalva		10.55				7.37	6.54	12.39	7.11							
3.04		4.45				Apața		10.24				7.37	6.54	12.39	7.11							
3.40		5.27				Feldișoara		9.45				7.37	6.54	12.39	7.11							
3.47		5.47				Brașov	{ pl.	9.35				7.37	6.54	12.39	7.11							
4.03		6.2				Timiș	{ sos.	9.12				7.37	6.54	12.39	7.11							
5.35		7.58				Predeal		7.44				7.37	6.54	12.39	7.11							
6.13		8.36				București	pl.	7.02	4.51			7.37	6.54	12.39	7.11							
6.42		9.09						6.37	4.20			7.37	6.54	12.39	7.11							
7.16		9.40						5.58	3.92			7.37	6.54	12.39	7.11							
8.—		10.25						5.08	2.10			7.37	6.54	12.39	7.11							
5.53		11.—						9.27				7.37	6.54	12.39	7.11							
4.40		12.26						8.47				7.37	6.54	12.39	7.11							
5.10		1.11						8.20				7.37	6.54	12.39	7.11							
11.55		8.16						3.5				7.37	6.54	12.39	7.11							

Notă: Orele însemnate în stânga stațiilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemnă orele de nopțe.